

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Via plana: qu[a]e fuit an[...] captione: Et videbimus

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

Vos omnes qui transitis per viam: L. rmo. l. d.

O attendite et videte: si est dolor sicut dolor me? etc. In istis vobis ad- nemur nos viatores: qui per viam nostre peregrinationis ambulamus: vt attente intus meditemur christi passionem: et foris (quantum possibi- le est) signa ostendamus compassiois: si sit dolor sicut christi dolor. Et aut sciamus: oportet nos considerare passionem et per omnes vias quas profectus a principio vsque ad finem: et advertere dolores eius in quolibet via: et reperiemus in lacrymis solatium: in attentione deuotionem: et christi operatione dilectionem. Hanc autem passionem distinguo in sex vias: et in qualibet via, proprias considerationes: vt sequenti patebit figura.

VOS omnes qui transitis per viam passionis mee: attendite et videte omnia que passus sum in sexuplici via: scilicet in

Via plana: que fuit ante capti- onem: Et videbimus

Jesus in cenaculo lauante et pascente suauissime.
Jesus in horto orante et agonizante deuotissime.
Jesus a iudeis captum et ligatum durissime.

Via lapidosa: que fuit in captione: Et videbimus

Jesus ante Annam adductum et interrogatum nequissime.
Jesus ad Caiphan missum et adiuratum astutissime.
Jesus velatum, consputum et alapicatum inhumanissime.
Jesus Pilato traditum et accusatum inedicacissime.
Jesus ab Herode vestitum et vituperatum inhonestissime.

Via senticosa: que punitur in multiplici accusatione: Et videbimus

Jesus ad Pilatum reductum et excusatum diligentissime.
Jesus columnę astrictum et flagellatum dolorosissime.
Jesus in capite percussum et spiritus cordatum crudelissime.
Jesus a pretorio ductum et monstratum patetissime.
Jesus ad tribunal stantem et condemnatum iniustissime.

Via tortuosa: que in iniusta condempnatione: Et videbimus

Jesus sub cruce onustum et fatigatum laboriosissime.
Jesus deficientem et spoliatum cruentatissime.
Jesus cruci affixum et eleuatum despiciatissime.

Via angusta: que fuit in crucifixe: Et videbimus

Jesus in cruce loquentem et examinatum felicissime.
Jesus lancea transsolum et vulneratum seuisissime.

Via gloriosa: que fuit in quatione: Et videbimus

Jesus de cruce depositum et deploratum singulissime.
Jesus syndone inuolutum et humatum gloriosissime.

Prima via plana habet duas considerationes.

Jesus pasces.

Prima via etc. Hec est prima via: et dicitur plana: eo quod fuit ante passionem domini nostri: quia ad huc corporalis passio et afflictio exterior: non affligebat carnem.

Jesus pasces. **Matth.** id est **Matth.** xxvi. **R.** hoc est **Marc.** xiii. **L.** hoc est **Luce.** xxii. **J.** hoc est **Joanis.** xii

Prima **Ri**ma **ma** dies totius in curia vespera fuit die azymorum quan-

Prima die azymorum etc. **L.** supra **Matth.** **J.** supra **Matth.** quinta: que erat vigilia Pasche: in qua immolabatur agnus paschalis ad vesperam illius diei: quęerat dies quartadecima primi mensis: et tunc tenebatur vesperi panibus azymis vsque ad vesperam vigesime prime diei eiusdem mensis. **Hec ille.**

A a Quo vis eam? *Chryf. sup Bar. homel. lxxii. die. Vinc puz nulla sibi domū nullū diuerso riū fuisse: puto autē neqz discipulis ei. Nā pfecto ipm ad eos diuer tere rogassent: sed nihil erat etiaz istis: oibus iā antea ppter christū neglectis atqz cōreptis. Hec ille.*

B Petru et ioan. *Lapistran? Licet iudas pcurator taliū fuerat tñ ioannē et petru misit: ne fortas sis nūcians pncipib? tepus pdicti onis puenisset: et institutiōi sacramē ti impedimentū fuisset. Hec ille.*

C Ad quendā. *Chryf. vb. s. Cur ad ignotū eos hoīem ire iussit? Dñdere qz voluit potuisse ip sum passionis tormēta euitare: nā q̄ mentē illi? vobis solū indixit: vt ipm cū discipulis velle suscipere: qd fecisset crucifigēdus cū nolisset?*

D Dicit tibi ma. *Chry. vbi. s. dicit: Ego non solū id admīror: qz ignot? erat: s; illud mulcomag? stu peo: qz bellū acerrimū et inimiciti as pncipā hac ex re incūbere si bi videns: oibus his neglectis li benter obtemperauit. Hec tibi.*

E Et ipse ofidet. *Origen. sup Barth. hanc admiratiōē pauel vobis tēperat di. Qui futura dice bat ptingētia: etiā hoīs ignoti po tuit subūcere mētē: vt nō solū grē: vt pser ait/ s; etiā totū solariū di scipulis libere donaret. Tñ capi/ stran? in suo passionali ait. O sēlar dom? q̄ tātis fuit psecrata myste/ rūs: hic christ? legalia cōsumma/ uit: hic corpis et sanguinis sui insti tuit sacm: hic docuit discipulos: hic post resurrectionē plures ap/ paruit: hic sup aplos spāstētūs de scendit: hic vōs hodie fratres mi nores iugiter deo famulant.*

F Vespere. *Dgr i histo. die. Dñ dñs vēit parū recubuit ari co mētiōē: qz nec erāt pparata oīa. Et cū oīa essent pparata iuxta legē comedebāt agnū paschale stātes.*

G Vespere. *Dgr i histo. die. Dñ dñs vēit parū recubuit ari co mētiōē: qz nec erāt pparata oīa. Et cū oīa essent pparata iuxta legē comedebāt agnū paschale stātes.*

H Vespere. *Dgr i histo. die. Dñ dñs vēit parū recubuit ari co mētiōē: qz nec erāt pparata oīa. Et cū oīa essent pparata iuxta legē comedebāt agnū paschale stātes.*

ebat eius agni: et hec vocat prima dies aspermo. do pascha imolabat: i q. l. necesse erar a s. i. agnū paschale: qui debebat occidi illo vespere. pascha occidi. Accesserit. *AD. discipuli a s. s; de manellius dicit quando christus ad huc fuit in bebama. b s. vbi placet vt*

I ad iēsu et dicūt ei. *AD. R. Quo vis ea a s. occidēdo agnū iuxta legē. b s. agnū paschale.*

M et pārem tibi vt māduces pascha. *a s. i. secretiores vscipulos: qz valde secreta erat tractatur? b s. i. tre debetis. b s. pascha*

Et mittit ex discipulis suis. *L. petru et ioannē dicēs: Euntes parate nobis vt a s. iuxta pceptum domini. b s. quod nō speciat/ sti locū et hospitē: cum nō habeas. ppriam domum. mādūcemus. Ar illi dixerunt: Ubi vīs pārem? Et dixit ad eos: Ite. *AD. in ci a s. hierlm. b s. s. quō disponā vobis. c s. qñ intrabim. b uitā tē. R. ad qndā. AD. Ecce. L. i. i. i. in introitu hierusalem.**

Unit vob in ciuitatez: occurret vobis *a s. qdā minister. b s. potatorū. c s. famulū. hōmo amphōrā aq̄ portās: seqmīnī cū a s. istam. b s. e. noie meo. c s. dño domus. in dōmā i quā intrat: vt dicētis patriā/ s. i. impat vel dicēdo pāpī. a s. vnuerfor.*

Mulias dom? *Bic tibi māgr. AD. L. pa a s. i. mee passionis. b s. crastina die. c s. i. apud te volo parari que aq̄ esum agni paschalis requiruntur. mēū ppē ē: apud te facio pascha. R. vbi est refectio mea. L. vbi est diuerso/ a s. agnū paschale. b s. comedā. rium vbi pascha cū discipulis mādu/ a s. estinānū vel refectōnū.*

Cem: *Et ipse ostendet vobis cenāculū a s. tapetū et mappis paratū. b s. vobis pascha. magnū strātum. Et tibi paratē. R. Et a s. iuxta man datum domini. b s. feris quō/ ta tempestiue.*

A bierunt discipuli eius: et venerunt in ci *a s. i. dum irent. b s. omnia. c s. i. pōnt. uitatē. L. Euntes aut iuenerunt sicut di/ a s. in vāterio.*

Rit illis: et parauerunt pascha. *R. Vespere a s. i. qñ erat tepus comedendi paschale agnū. aut factō venit cū duodeci. Et cū facta*

Logalia

Camusio

facta in Hierusalem

Effet hora discubuit et duodeci apli cū eo. **D**iscubuitibus eis. **R.** mādu cātib' ait iesus. **B**esiderio desideravi b pāscha māducare vobiscū anteq' pati ar. **B**ico em vob: qz ex hoc nō māduca bo illud: donec impleat' in regno dei. **C**e b na aut' facta cū diabol' iā misisset i cor vt traderet eū iudās simōis scāriothis. **S**cies qz oīa dedit ei p' in mān'. **E**t qz a deo exiuit et ad deū vadit. **S**urgit a cenā et ponit vestimēta sua et cū accepit set lintheū p'cinxit se. **B**eide misit aquā in peluī: et cepit lauare pedes discipulo rū suoz: et extergere lintheo q' erāt p'cin ctus. **V**enit q' ad simōnē petr'. **E**t dicit ei petr'us: **D**ñe tū mibi lauās pedes: ponis lauare. **R**ndit iesus et dixit ei: **N**ō ego facio/ tu nescis modo: scies aut' postea. **B**icit ei petr': **N**ō lauabis mibi pedes i eter/ **R**ndit ei iesus: **S**i non lauero te: nō habebis p'tē mēcū. **B**icit ei simō petr': **N**ō tñ pedes s'z et manus et caput. **B**icit ei iesus: **Q**ui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet:

Discubuit. **D**e uotus quida Considera hic aia fidelis quōd pius iesus calceos pedibus aptat: lum bos p'cingit: baculū manibus re net: et stans iuxta legem festināter comedit: et alijs comedendū tri buit: cū lactucis agrestib' amaris valde: Et quōd saluator mādi senti ens amaritudinē: p'replans come stionis mysteria gemit' replicat: et signoz signata tamiā in se veri tatē monstrare sollicitate cogitat: et q' vsq' altera die nihil remaneat: qd se'z p'pūā plagā nō sentiat. **L**ena autē facta. **A**ug. sup Joan. tracta. lv. **N**ō ita debem' intelligere egnā factā veluti iā cō sumptā atq' trāsactā. **A**dhuc em cenabat dñs surrexit: et pedes lauit discipulis suis. **N**am postea recubuit: et buccellam postea suo traditori dedit: vtiq' cēna nondū finita: hoc est: dum adhuc panis esset in mensa. **D**ecille. **D**einde misit aquā. **B**o nauēru. lib. meditationū. c. lxxiiij. **C**ōsidera bñ p' singulos act': et cū admiratiōe p'pice q' agunt'. **I**ncli nat se sūma maiestas: et hūilitatis mag' vsq' ad piscatores pedes stat incuruat': et genib' flexis corā ipsis sedētibus lauat. p'pūs mani bus: abstergit et deosculat oim il loz pedes. **S**ed et illud superexal tar hūilitatē: q' ipsi p'ditori eadē obsequa ipse p'bet. **S**z et cor nequā et oī duricia duri': si sic ad tātā hu militatē non emolliris: si sic dñm maiestātē nō vereris: si sic vsq' ad ipsi' sp' tibi bñfici sempoz innocē tis sequis iteritū. **S**z vt tibi miser: tu qdē obdurat' qd p'cepisti peuri es: nō tñ ipse/sz tu p'ibis. **D**ecille.

Quidā be notus

Aug' sup Joannem

Dunralla

Bonaue

Humiliano

De Lena domini

Ea **C**Exēplū eī dēdī ꝛc. **Au-**
gultū sup hūc passū tractatū. Iviū
Boc est. **B**ēte petre: qđ nesciebat
qđ fieri nō sinebas (suple pedes
lauare: quando vt sineres) terru-
it te mgr tuꝝ ꝛ dñs tuꝝ lauās pe-
des tuos. **D**idicimꝝ fratres hōili-
tatē ab excelso: faciamꝝ inuicē hu-
miles qđ humiliter fecit excelsus
quia exemplum dedi vobis.

Chryso. su
per matt.

CEnātibꝝ aut ꝛc. **Chryso.**
sup **S**at. omel. lxxvii. dicit: Pas-
sionis tpe hoc mysteriū tradidit:
vt vndiqꝝ discamus ipm veteres
etiā legem sanxisse: et oīa q̄ in illa
sunt. ppē nouā hęc adumbꝛata su-
isse. **H**ac igit de causa veritatē si-
gure adiūxit. **C**espera nō illa ad-
impletionis tempoz signū erat.

Chryso.

Gratias egit. **Chryso.**
vbi supra paulopost. **G**ras por-
ro agit: vt nos instrueret quō my-
steriū hoc facere debeamus: ꝛ si-
mul vt ostenderet spōte se ad pas-
sionē proficisci. **D**igereā vt nos
doceret omnia q̄ patimur cū acti-
one gratiarū esse ferenda: ac bo-
nā vobis spem inde imitteret at-
qꝝ foueret. **H**ęc ibi.

S

S vos faciat: **A**mē amē dico vobis nō
est seruius māior dño suo: necꝝ aplūs

a s dignior. b s quia ab eo habet q̄ sit nūcūs. c s maioratē ꝛ subiectionē. d s id est subiectu eru-
tis mandans meis qui supior vester sum.

Māior eo qui misit illuz: si hoc scitis beati eritis si feceritis. **A**D. **L**e-
gē cum adhuc essent sic in cena. b s scs azymū. c s ex desiderio ꝛ lenicia cordis: vt sine poneret se
gi veteri: ꝛ inchoaret nouum testamentum. d s id est consecrauit sacramentum.

Mānibus aut illis. **A**ccipit iesus panē. **L**. grās egit. **A**D. **E**t bñdixit
a s dicit ac si quis caltello fecisset. b s omnibus etiam in dē: quia peccatum eius erat occultum
ideo sibi non erat denegandum: quod hodie seruatur in ecclesia.

Fregit deditqꝝ discipulis suis ꝛ ait: **A**ccipite ꝛ comedite: hoc est
a s vez ꝛ reale: ꝛ qđ hic videns oculis vestris later sub specie panis. b s cras in ara crucis.
c s hic instituit sacerdotes. d s qñ sumitis recordamini huius traditionis ꝛ passionis mee.

Cōpꝝ meū. **L**. qđ p vob tradet: hoc facite in meā cōmēorationē.
a s licet mensa nō esset leuata: cenam tñ abi corporalis finuerunt. b s vt ꝛ supra: qđ semp ante ꝛ
post comestionem gratias dicere debemus.

Similiter ꝛ calicem: pōstqꝝ cenauit. **A**D. accipiens grātiās egit et
a s hic nō ꝛsecrauit vt videt: sed in fine cene vltimū valet discipulis in potu charitatis dedit: ad si-
gnificandū terminū veteris testamēti: ideo forsā ipse bibit ꝛ dedit petro: ꝛ sic em ordmē biberūt.
b s **H**ic scdo misit implere vino puro calicē: ꝛ ꝛsecrauit dicens: bibite ex hoc oēs: ꝛ ipse ppriis ma-
nibus hūc ministravit cuiuslibet seo: sum: non autem pimum.

Dedit illꝝ dicens. **L**. **A**ccipite ꝛ diuidite intꝝ vos. **A**D. ꝛ bibite ex hoc

facta in Hierusalem

5

A omnes: hic est sanguis meus novi te-
a ^{a s id est oibus fidelibus.}

stamenti. **L.** qui pro vobis. **Ad.** et pro
a ^{a s cras in cruce: et quondam in sacramento altaris quando celebratur.}

multis effundet in remissionem peccatorum.

Dico autem vobis: quod non bibam modo de
a ^{a s genere. i. de vino. b s corporalis. c s s notabile resurre}
hoc generum huius usque in dies illud cum illud
a ^{a s iterum vobiscum nouo modo.}

^{b s quando sum iam corpore}
^{a s anima beatus: et iam in termino nullusq; viator: hoc factum fuit in die resurrectionis.}

bibam novum vobiscum in regno patris mei
R. dei. **Et** bibet ex eo oes. **Ad.** **Tunc**

^{a s id est peccati faciens quod est scandalum.}
dixit illi **Iesus.** Oes scandalum patiemini in

^{a s contra me: quia recedens cum scandalo et peccato. b s p}
^{a s bat per scripturam.}

me in ista nocte: quia scriptum est. **Percutiam**

^{a s christi. b s in fuga. c s aph. d s fidelium.}
pastorem et dispergent oves gregis: **Sed**

^{a s itez soluturos. b s a mortuis. c s iterum accersiam}
vos: ideo non debetis desperare.

postquam resurrexero precedam vos in galiliam.

^{a s nimis presumptuosus et solus propria virtute.}
R. respondens autem petrus ait illi: **Et** si oes

^{a s peccaverint per fugam. b s id est non fundar per illa}
^{a s pusillanimitatem.}

scandalizati fuerint in te: ego nunquam scandalizabor.

Et ait illi **Iesus:** Petrus. **R.**

^{a s cauterit.}

gallus bis voce dederit ter es me negaturus.

^{a s s bis.}

R. **Amē** dico tibi antequam gallus ceterum

^{a s contra verbum dñi et prophetia zacharie.}

ter es me negaturus. **R.** **At** ille apostolus loquens

^{a s oes crediderunt se fore stantes.}

negabo te. **Sed** et oes discipuli dixerunt

^{a s ad vna eterna: ad qua iudas non fuit electus: sed iam ad}

Ego scio quod elegeris: sed ut adimpleat

^{a s non ut ipse scripturam in eadem necessitauerit ad}
^{a s traditionem christi: sed ex malicia iude sequit eius ipse:}
^{a s malitiam fore in iuda deus ab eterno prestat.}

scriptura que manducat panem meum levabit

Hic est sanguis etc. **Ly.** su-
per **Barth.** Sanguis christi di-
cit sanguis novi testamenti: quia si-
cut vetus testamentum confirmatur
est in sanguine animalium imolato-
rum: ita novum testamentum sanguine
christi confirmatum est: in quo apparet
excellencia novi testamenti respectu
veteris: ut arguit apostolus. **Et** hic san-
guis effusus est pro multis: intelli-
gendum est quantum ad sufficientiam:
quantum autem ad efficaciam non
fuit effusus pro omnibus.

Scandalum patie. **Scandalum**
pati i christo: est cadere ab eius fide
atque sequela. Discipuli autem in illa
nocte ceciderunt a christi sequela:
nam eo relicto fugerunt aliam viam ab
eius fide: quia facti sunt in fide va-
cillantes: et dubij atque costernati.

R. respondens autem petrus. **Hieronymus.** su-
per illud petri dicit. **Hoc** non fuit
dictum temeritatis nec medacium: sed
exstitit ardens fides erga christum.

Aug. tamen supponit quod fuerit presumptuosus
prius aliquid: sed sancti doctores plu-
res **Hieronymo** assentiunt: ut est
sanctus **Bernardinus** et **Ambrascius**

C. **Petrus** gallus. **Aug.** libro
de concordia evangelistarum. libro. iiij. di-
cit: quod etiam negatio petri fuit icho-
ata etiam ante primam cantum galli. **Antiquus**
quod tamen esset consummata galli cantum:
quod negatio primam totalitatem suam rece-
pta: hanc aliquem tractatum regis. **In** hoc
enim includit verbum illorum: quod dicebant
petro: Tu ex illis es: et argumetum
quod adducebant ex loquela eius: et ne-
gatio petri sequens: et sic petrus quod non
potuit inchoari illa negatio antequam
gallus primo cantaret: et post can-
tum terminari. **Bartholaeus** ergo lu-
cas et **ioanes** qui dicunt petrus negas-
se christum antequam primam gallicantum: loquuntur
habendo respectum ad negationem in-
choationem. **Dare** autem quod dicitur ter-
tiam negationem petri esse post primam
gallicantum et antequam secundam: hanc respectum
ad negationem presumptionem. **Leodegandus**

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

^{a s per dicitur}

De Lena domini

Edāt. Zy. 7 gerson i monates. c. cpl.
 a **C**adolph^o **C** Jesus tur. Ludol. Cartus.
 li. de vita chulsi. parte scda. ca. lv.
 Spūalis turbatio ad pietatem 7
 misericordiam spectat: sed carnalis fur
 rore 7 ira excitat. Spū igit turba
 tur iesus 7 misericordie: siue cōpa
 tiēdo disciplo q̄ eū tradit: 7 tradē
 do perit: siue vt nos doceret quid
 agere debeam^o q̄ i magnū facin^o
 aliq̄ ruerē videm^o: sic 7 scī mise
 ricorditer ex charitate turbant: cū
 v̄get eos iam cigania a tritico an
 te messem separare. **Hec ille.**

Diero. **A**mē amē di. vo. Hierosol.
 In hoc mira apparet dñi paciētia
 q̄ p̄mū dixerat: vn^o ex vobis me
 tradet: p̄seuerat p̄ditō: in malo.
 Manifestius arguit: scz: qui intin
 git mecū in parapside: 7 tamē no
 mine pp̄rio nō designat.

Parapsia **C** **B**ecū in parapside. Pa
 rapsis est vas q̄dratū habens pa
 res ap̄ sdes. i. lafa: ide parapsis.
 Latin^o v̄o vas fictile seu luteū ad
 immitendū liquorē: vel alia plura
 aptū. Aspice nūc bñ discipulos aut
 ludolph^o: 7 cōpatere tā dño q̄ di
 scipulis: q̄ in magno dolore sunt
 positi: Ille aut p̄ditō: ne v̄ba hęc
 ad eū p̄tinere viderent: comedere
 nō cessauit. Ceteris aut p̄ristatis
 ac retrahētib^o man^o: 7 interdicēti
 bus cibos ori suo: iudas temerita
 te 7 ipudētia q̄ p̄ditur^o erat mḡm
 manū cū eo mittit i parapside: vt
 audacia bonā p̄scientiā mentiret.

Beda **C** **U**e aut hoi. Beda. Sed et
 hodie quoq̄ 7 i sempiternū v̄bo
 mini illi q̄ ad mēsam dñi malign^o
 accedit: q̄ insidēs mēte p̄ditis: qui
 p̄cordijs aliquo scelere pollutus:
 mysterioz chulsi secret^o p̄cipare
 nō metuit. Et ille em̄ in exēplū Ju
 de filiū hois tradit: nō quidē iude
 is peccatoribus: sed tñ pctō:ibus
 mēbris: videlz suis: q̄bus illud in
 estimabile et inuolabile domini
 corpus violare p̄sumit.

a s. i. laborat quomodo potest me opprimere: et consolacione mea pcurare. b s. i. iam. c s. p̄phetasādo.

Cōtra me calcāneū suū. **A**mōdo dico
 a s. presentialiter illud malū productionis: ne gatōnis v̄f fa
 ge. b s. scandalū illud.

Vob p̄s q̄ fiat vt cū fuerit factū creda
 a s. i. verus mellis: 7 p̄ consequēs deus 7 homo
 tis qz egō sum. **A**mē amē dico vobis:
 a s. aliq̄ in charitate 7 in hospitio 7 patientia. b s. in membris meis.

Qui accipit si quē misero me accipit:
 a s. is est imbi honore: 7 obsequiū exhibendo. b s. i. v̄
 cū deo patri 7 spiritui sancto.

Qui autē me accipit: accipit eū qui misit
 a s. eternus p̄pter cōsiderationē v̄b̄m̄ illius v̄lly
 nis que inuincibat. b s. i. cor̄ istat^o est ex impio rōnis.

Me. **C**ū hoc dixisset iesus turbat^o ē spū
 a s. iuramēto qd sequit. b s. certitudinaliter v̄v̄ qd loq̄
 b tu: 7 p̄testat^o ē 7 dixit. **A**mē amē dico
 a s. apollōis.

Vobis: quia vnus ex vobis me tradet:
 a s. iam in mensa comedet.

Q. **R**. mādūcat mecū. **J**. **A**spiciētes q̄
 a s. ex magno stupore: cū se scēbāt innocētos rei bñ^o p̄t
 iudā: timebātq̄ ne eis aliquid inopinatum accidēret: deo
 aduincē discipuli hēsūtates de q̄ dice
 sequitur. a s. de tam horrendo facinore.

R. **E**t p̄ristatū. **R**. valde egeēt
 a s. quia plus credebāt verbo dñi q̄ pp̄rie cōscientie: quā
 nouerāt esse infontē: sed de futuro timebāt: quod p̄mum
 est iustoz: vt timeant ne cadant.

Singuli dicerent: nūqd ego sū dñe: **A**ille
 a s. est traditō: b cibū caput.

Rndēs ait: **V**n^o ex duodeci q̄. **A**d. **I**ngit
 a s. ex eodē carbino vel vase: vt securas videret: esse cō
 p̄bentium 7 desisteret. b s. iudas.

R. mecū i parapside: h me tradet. **S**v
 a s. ad mortē 7 passionē h̄m̄ ordinationē diuinā 7 enunciat
 l^o qdē hois vādīt sicut scriptū est de il
 tionē scripturaz. a s. et̄ne vānatiōis p̄ditat̄ lib̄: nō optat.

Ue aut homini p̄ quē fili^o hois tra
 a s. imo h̄m̄ glo. multo meli^o eēt oīno nō esse q̄ male esse
 qz tali nullū bonū ad bonū oīno adert: qm̄ vānariū.

Def. **B**onū erat ei si nat^o nō fuisset bō
 a s. post interrogationē oīm dicētū: Nunqd ego sum: iude
 ne confunderet r̄ndit: Nunquid ego sum rabbi.

Ille. **A**d. **R**espōdēs aut iudas qui tra
 didit eū dixit: Nunqd ego sum rabbi:

A a s. i. temp. pdidisti no ego: qd delictu iude alius no publi
cauti: s. p. fac sue illud scire significauit. b s. in mensa sedes
iuxta iesum dilectio singularis qui erat iohannes.

**Ait illi: Tu dixisti. J. Erat ergo eccl
bes vn^o ex discipulis eius in sinu iesu**

que diligebat iesus. Innuit ergo huic

simon petr^o / et dixit ei: Quis e de quo

**nunc q vnus traditur sit eni. a s. i. inclinaffe ad interro/
dicat: Itaqz cum recubuissef ille super**

pectus iesu: dicit ei: Domine quis est?

Respondit iesus: Ille e cui intinctum b

panem porrexero. Et cum intinxisset

pane dedit iude simoni scariothis. Et

post buccellam tunc introiuit in eum sa

thanas. Et dicit ei iesus: Quod facis?

fac citius; hoc aut nemo scuit discum

ventiu ad quid dixerit ei. Quid enim

putabant quia oculos habebat iudas

quia dixisset ei iesus: Ene ea que op^o

sunt nobis ad diem festuz. Aut egenis

vt aliquid daret. Cum ergo accepisset

a C Erat ergo recu. Anselm^o.
Quis naz ille est rogo te q supra
pect^o eius recubuit: z in sinu eius
caput reclinat: felix quicqz es. S
certe ecce ia video: Iohanes est no
me ei. S iohanes qd tibi dulcedi/
nis: qd gfe z suauitat: qd luminis
z deuotiois hauriebas ab illo fo/
te: ibi certe ocs thesauri sapientie z
sciencie dei absconditi sunt: ibi fons
misericordie: ibi domiciliu pietatis: ibi
fauus eterne suauitatis. Hec ille.

b C Ille est cui intin. panem.
Iohanes Capistran^o: qd chris^o tri/
plici via Iuda volebat reuocare
a via sua puerfa. Primo p via hu
militatis. Secdo p via benignitat
cu pauerit eu corpe z sanguie suo
pctioso. Tn ait in psona marie vir
ginis: Cur tam pctiosa gustata cor
poris z sanguis tua no mollescat
cordis duricia: O neqstime iudas
cur ab impio tuo pposito no desis
tis: vides benignitate cui magis
q vltima refectione tecum sumere
voluit: cu me misera matre ad eu
accedere noller? Tertio reuocare
voluit eu rigore: z hoc tripliciter.
Primo terrore imittedo z stupo
re: ducedo in palam malicia pceptat
no pdedo psona: sed dixit: manus
tradetis mecu i mesa est. q. d. hoc
dico: qz q et q de me tractant me
si lateat noticia: z q ad talia parie
da voluntarie me dispono. Secdo
rubore ingeredo: z hoc qm dixit: q
intingit mecu in parapside: vt sic
iudas cognosceret se esse coprehen
sum in suo malo facto: et erubescer
ret atqz desisteret de malo pposi

a s. i. qd ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

a s. qz ad huc saluatoris benignitate non me te percepit

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

A

De Lena Domini

E in meditatiōib⁹. Hoc quoq³ erat mansuetudinis tug dñe Jesu: q³ p³ fidū illū in eg³u frat³ palā dete³gere & confundere noluit: sed leniter admonitū accelerare iussit quod parabat: in omnibus his nō est auersus furor eius malign⁹ a te: s³ egressus foras satagebat circa frequens maleficiū.

**Chr⁹ sup
Joanne**

Dicit ei Simon petrus: dñe quo vadis rē. **Chr⁹ sup Joanne. lxxij. i principio.** Magnū q³ dā dilectio ē dilectissimi & igne ipso vehemēti⁹ ipm celi petit: cui⁹ vim nihil retardare pōt: q³re eius feruore accessus petri⁹ audito iesu: Quo ego vado nō potest venire inq³: dñe q³ vadis. Hoc autē dicebat nō discēdi tū s³ sequēdi eū de siderio: nō dū em secutus se dicere audebat: sed quo iret rogauit.

Aug⁹

Aiam meā p³ te pono rē. **Aug⁹ tractatu. lxxj. sup Joā. ait.** Quid in aīo et³ eēt cupiditatis videbat: qd viriū nō videbat. **Co/ luntatē suā iactabat in firm⁹: s³ in spiciebat valitudinē medic⁹. Iste pmittebat: iste pgnoscebat. Qui nesciebat audebat: q³ psciebat do/ cebat: q³ tū sibi assūperat petri⁹ in tuēdo qd velle: ignorādo qd posset. Quantū sibi assūperat: vt cū venisset dñs aīaz suā ponere pro amicis suis: ac p hoc & p ipso ille b dño offerre p³deret. Et nondū p se postea aīa christi aīam suā pol/ liceretur posturam esse pro chris/ to. **Decibi.****

**Albertus
magnus**

Simon: ecce sathan expe/ tit ut rē. **Albert⁹ magnus dicit.** Hoc sic intelligit. Diabolus tenrandi potestate iam in vos a deo obrinuit: vt cribraret: id est purgaret sicut triticū: a quo per cribrū sordes & paleę separant: et ita se/ paratus fuit. p³ditōr ab alijs: quia vt **L⁹ yra ait.** Judas remansit dia/ bolo ad pgnā eternā: alij autē apli transferunt ad gloriā:

a s³ ex cōsortio sanctor. b s³ i. statim. c s³ i. in⁹ & cetera. **exiit continuo. Erat autē nox. Lū er**

a s³ ad rē dēdū christū. b s³ ad alios discipulos. c s³ i. dātas noīs mei tā inapit que est p passionē.

go exisset/ dicit iesus: Nūc clarificatus

a s³ ppter tantā misericordiā quā habuit ad hoies: vt hūi daret: p misericordiā & iustitiā nō relinqueret.

est fill⁹ hoīs: & de⁹ clarificatus est in co:

a s³ i. christū i resurrectionē: & p totū mundū eū sibi subici et deus clarificabit eū in semetipso: et

endo. a s³ i. hoc fit statim. b s³ verbū blandientis.

continuo clarificabit eū. Filij autē ad huc

a s³ q³ hac nocte tollar a vobis. b s³ i. p desiderij cupi

modicū vobiscū sum: queretis me: & v

a s³ q³ nūc estis adhuc timidi: eo q³ spm sanctū nō habetis ad sufficientiā hā³ rē. b s³ quāsi vltimū testamētū mī/

potestis venire. Et vobis dico modo.

do vobis. a s³ quia mandata veteris testamenti erant ti/

monis: illud charitatis. **Ad adātū nouū do vobis: vt diligat³ in**

a s³ alterutrū. b s³ id est dilexi vos in his que sunt ad fa/

lūtē: sic etiā diligere debent.

uicē: sicut dilexi vos: vt & vos diligatis

a s³ i. ad quod periculū vel solatium.

in uicem. Dicit ei simon petrus: domi

a s³ ppter imperfectionē tuā ad huc.

ne quō vadis? Respondit iesus: Quo

a s³ Post missionem spiritus sancti sequeris me in passione/

ego vado nō potes me sequi modo: se

queri autē postea. **Dicit ei pet⁹: Quare**

a s³ summo possū: et b s³ i. vitā meā.

nō possuz te seq³ mō: Aīam meā pro te

a s³ in posterum. b s³ in veritate iuro & dico q³ modo nō

pono. Rndit iesus: Aīaz tuā p me po

a s³ i. inaptes anteq³ gallus cāret negare me: & p³muas illā negationē vsq³ ad secundū cantū galli.

facies: sed pfecto

nes. Amē amē dico tibi: nō cātabit gal

a s³ bñ aduerbe. b s³ i. diabolus. c s³ dilgētē qui elicit.

lus dñe ter me neges. L. Ait at dñs

a s³ salicet per varias cogitationes/ pusillanimitates & tenu/

simoni: Simon: ecce sathan expētiuit

a s³ remaneres i sua potestate vt palea igne de/

purata sicut iudas.

vos vt cribraret sicut triticū. Ego autē ro

A ^{a s vt post casum iterum resurgas ad penitentia ne despe res: sed fidelis pmaneat finaliter.}
gāui pte vt nō deficiat fides tua: Et tu
^{a s ad penitentia: recordare z b s .i. facias animatos esse si dcles quos tibi commendabo vt non desperent.}
aliqui puerus confirmā frēs tuos. Qui
^{a s cōfidit nimū in suā constantā}
dixit: Bñe: tecū sum parat' et in carce-
^{a s ad repruendū presumptionem z querendum vniūsi auxilium.}
rē z in mortē ire. Et ille dixit: Bico tibi
pētre: non cantabit hodie gallus donec
^{a s consequēter instruēdo}
ter abnegas nosse me: et dixit eis: Quā
^{a s ad portandū necessaria. b s ad portandū pecunias.}
do nisi vos sine sacco et pēra z calci-
^{a s defat in via}
amentis: nūquid aliquid defuit vobis?
^{a s vñq̄ defecit. b s instruēdo quō debe rente in tpe tribulatiōis z persecutiōis tenere.}
At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis
^{a s ad portandū aliquid. b s .i. portet.}
Sed nūc q̄ habet sacco: tollat simili-
^{a s p pecunia. b s scz gladiū. c s admittit gladiū tempore p secutiōis ad duo: scz ad terroris inuasiōnem: z ad corpo ris defensionem.}
ter z pēra: sed q̄ nō habet: vēdat tunicā
suam et emat gladiū. Bico em vobis
^{a s p ppetas z pā. z maxime p elaiā.}
qm̄ adhuc q̄ septū est optet impleri in
^{a s sic dicit deus p elaiā} ^{b s pfecto.}
me. Et cū misit deputar' ē. Et em ea

A ^a **Ad cantabit ho. zc. Chry**
^{solfo. Permittit eū cadere: erudi}
ens in oib' credere christo: plus
^{etiā q̄ pprie cōscientie. Sequit.}
Non sufficit desiderius hois nisi
^{nuru superioris potatur.}
b ^a **Qui misit vos sine sacco.**
^{zc. Glo. Ad eadē regula viuēdi}
^{psecutiōis tpe q̄ pacis/discipulos}
^{informat. Bissis si qdē discipul'}
^{ad p̄dicandū: ne qd tollerēt in via}
^{p̄cipit: ordinās/scz vt q̄ euāgelii}
^{nūciat/de euāgelio viuat. Instāte}
^{pō mort' articlo: z tota illa gēre/}
^{z pastorē z gregē psequēte: p̄gru}
^{am rpi regulā decernit: p̄mittens}
^{necriā victui: donec sopita psecu}
^{toz ifania tps euāgelicādi rediit:}
^{hec ibi. vñ seq̄ instāte necessitate}
^{z cā pregnāti plura omitti p̄nt: q̄}
^{alio nō liceat de rigore obseruātie.}
c ^a **Gladiū. Ambro. sup Lucā**
^{dic: Cur gladiū emere iubes q̄ fe}
^{rre. phibes: cur h̄re p̄cipis quē}
^{vetas. p̄mi. i. extrahi: nisi forte vt}
^{sit para defēso: si necessarie vltio}
^{vt videar potuisse vindicare/sz nō}
^{luisse: lex tñ referre nō vetat: z iō}
^{fortasse petro offerētī duos gladi}
^{os sat' ē/ dicit: q̄ si licuerit vsq̄ ad}
^{euāge. equitat' p̄fectio. Hec. ibi.}
d ^a **Et hymno dicto. Bernar**
^{din' li. de christiana religioe. scrip̄.}
^{Bernardus}
^{nus}
^{7. ca. 53. d}

^{a s .i. sc̄pta i lege. b si p̄rio habebū: nā q̄s paz distat. p nullo repu/ que sunt de me sine habet. At illi dixerūt. Ec}
^{taf. a s videte discipuloz dilectiōe: q̄ nec de corpore nec de cibo nec}
^{de pecunia curauerūt: s̄ tñ vt m̄m defenderet quē sūme dilexerūt.}
ce dño gladij hic. At ille dixit eis: Satis est.
Jesus orans. Ad. i. Ad. attb. xxvi. R. i.
Ad. ar. xiiii. L. i. Lucē. xxii. J. i. Joā. xviii.
^{s supra notata.}
Ec cū dixisset Jesus. J
^{a s gratiarū actiones post cenā vel post orationē}
^{chisti quā p discipulis suis fecit flexis genibus et}
^{oculis elevatis.}
Ad. et hymno. R. dicto extierūt p

De oratione domini

Ely. ar. i. ca. i. Ex hoc loco apertius patet: quod in principio et in fine comestionis solitus erat christus laudes et gratias reddere deo patri. Quod et docuit obseruare discipulos suos.

Chryso. Ideo dicit Chryso. Audiant qui velut porci simpliciter manducantes cum ebrietate surgunt cum decreet gratias agere et hymno mensam deserere. Audiant quibus vltima orationem in sacris mysterijs: id est in missa non expectant etc.

Aug. sup. Joan. **S**ciebat et iudas etc. Augustinus super Joannem tractatu. cxiij. dicit. Ibi ergo lupus ouina pelle contactus: et inter oues alto patrisfamilias consilio toleratus didicit: ubi ad tempus eriguum dispergeret gregem: insidijs appetendo pastorem.

Scotus. **E**rgo contristari. Doctor subtil. in. ii. li. iniaz. di. xv. q. vni. ca. sententialiter: quod christus tristatus et passus: non tamen per appetitum sensitium: id est per sensualitatem: in quo martinus dolor et meror fuerit ratione optime complexionis: unde sensus tactus maxime erat perceptiuus obiecti disconuenientis: Sed etiam quantum ad appetitum intellectiuum. id est per rationabilitatem. Licet enim voluntas eius ut libera: id est quantum ad se absoluta non pateretur: eo quod sic immediate ferebatur in deum: et deo fruebatur. Nec etiam in quantum volebat pati pro salute generis humani ipsius passionem libere acceptando. Patiebatur tamen et tristabatur in quantum ipsa passio erat conditionaliter nolita: id est noluit pati ex conditione: videlicet si aliter diuinum beneplacitum posset adimpleri. Vel noluit homines esse in tali statu: a quo per eius mortem eripiendi essent. Et ponit exemplum. Sicut foris politicus: id est cuius nollet ciuitatem suam tale necessitatem incurrisse: a qua eam liberari oporteret per mortem eius. Tristabatur etiam de dubietate discipulorum: et peccato crucifigentium: eo quod esset offensiuum diuine maiestatis. Et sic erat passio in voluntate ut libera: etiam quantum ad superiorum portionem: id est per illam partem anime: que est ad superiora: et hoc large sumptam. Voluntas etiam ut natura: id est in quantum naturaliter diligit proprium suppositum: id est seipsum hominem: patiebatur per vtriusque portionem: scilicet tam ratione inclinationis naturalis ad appetitum sensitium: quam ratione inclinationis ad vitam confirmatiuam: qua per passionem ille homo priuabatur: Et sic veraciter poterat christus dicere illud psalmiste: Anxiatus est in me spiritus meus: in me turbatus est cor meum. Nota spiritus meus anxius: id est contristatus: quia anima christi quantum ad voluntatem anxiosa seu contristata fuit quantum ad vtriusque portionem. Similiter quantum ad intellectum per vtriusque portionem apprehendebat obiectum disconueniens naturaliter et conditionaliter voluntati.

in mote oliueti. 2. Et egressus ibat per
a s. ubi erat ortus per montem oliueti in quem intromisit eum discipulus
psuetudine in mote oliuaru tras toren
a s. sic dicitur pro pluralitate arborum cedrinaru. b. s. p. d. m. m.
est situm pro monte oliueti in pede montis.
te. J. cedroni vlla. R. cui nomen gēth
a s. Gallus iofabbat est inter monte oliueti et hierusalem:
et per illius vallis medium transit torrens cedron: que tra
sierunt iesus et discipuli eius.
semani. Secuti sunt autem eum et discipu
a s. ordo verborum est. Sciebat locum iudas qui tradebat eum.
li eius. J. Sciebat et iudas qui tradebat
a s. et per quo patet aptitudo loci ad capiendum christum
ex tribus. Primo: quia erat a ciuitate remotus: et ipsi que
rebant eum sine strepitu turbaru. Secundo: quia erat dau
sus. Tertio: quia proditori cognitus.
eum locum: quod frequenter conuenerat Je
sus illuc cum discipulis suis. Ad. et dixit:
a s. i. nec loco nec mente moueamini: et hoc dixit octo disci
pulis: tres enim secum assumpterat.
Sedete hic donec vadat illuc et orem.
a s. i. iohanne et iacobo: quia illos tres discipulos admitterat
frequenter ad secretiora.
Et assumpto petro et duobus filijs cębedei
a s. i. vebementi merore intēsiue et extēsiue p. d. i. non passio
ne ducto: sed voluntate vocato. b. s. subito terrore concuti.
cepit contristari et mestus esse. R. pauere

paliumb. m. i. j.

Inbierab

ps. 142. a

A a s adeo pavor increvit vt generaret tediu. b s i. adeo tri-
 sticia r redio ania mea replata e: q si maior esset/ocideret
 r tederet. **Ab.** **Tuc ait ill:** Tristis e aia a
 mea. a s i. expectate. b s sicut amia speciales/qui debet
 in angustis amicus assistere/sicut dicit Lrra.
mea vsq ad morte: sustinete hic r digi-
 late mecu. **Ipse auulsus est ab eis qua-**
 tu est iactus lapidis. **Ab.** **Et pgressus b**
 pusillu p dicit in facie sua. **R.** sup ter
 ra: r orabat: vt si fieri posset/trasiret ab
 eo hora et dixit: **Abba pater: oia possi-**
 bilia sunt tibi: trasfer huc calice a me.
Ab. **Abi pat si possibile e trascat a me**
 calix iste: verum no sic ego volo/ sed sic
 tu. **Et venit ad discipulos r iuenit eos**

Tunc ait illis. Bernardus in libro de christiana religioe ait: **L**
 opium verbum/ o flebile verbu
 o amabilis vox: Tristis est anima
 mea vsq ad morte: hic modus lo-
 quendi magnitudinem tristicie signi-
 ficare potest eo modo quo multa
 turbati dicere solent: Turbat sum
 vsq ad mortem: id est tanta turba-
 tione q est mihi qsi mors. Et seq-
 tur. Sed queso: vnde tristat/ atq
 quid ille inuisibilis sol eclypsim/ tri-
 sticie patitur: qui omne anima co-
 herente sibi facit coruscare splendo-
 ribus r leticijs ineffabilib replere:
 nisi qz aduocata ab ipso erat tristi-
 cia illa: atq iussa no impotuna ve-
 nit: id est insperata: hec ille.
Et pgress. pusill. Nicolaus de Lyra sup
 mattheu dicit: **Abi** stus per oratione
 offerbat spiritum deo patri p nobis: que
 quide oratio ostendit pfecta: qz solitaria
 cu dicit: et pgressus pusillu: quia
 oratio est eleuatio mentis in deum
 quod meli fit quando homo est se-
 questat ab alijs. Secundo: qz hu-
 milis: na pcedit in facie. Tertio:
 qz deuota / cum dicit: **Abi pater.**
 Quarto qz recta: qz voluntate sua

Bernardus

Lyra sup

Oratio

agonia

Nicolaus de orbello

Bonauer. sup m g r m

supponit voluntati diuine dices: **Veritatem no sicut ego volo r e.** Quinto qz chari-
 tatiua: qz in agonia mortis possit dulciter suos discipulos visitabat. vñ seq: **Et venit.**
Abba pater. Nicolaus de orbello in copendio suo super tertiu dist. xvij. q. ij. in fine dicit: q
 et christus exauditus fuerit in omni petitione sua: qua petiuit aliquid
 voluntate rationis seu voluntate absoluta: iuxta illud: Ego autē sciebam quoniam sem-
 per me audis: no tamē fuit auditus in omni eo quod petiit voluntate sensualitatis: qz
 non petebat vt exaudiretur/ sed vt erudiremur.
Abi pater si possibile est. Bonaueru. sup magistrū in. iij. dist. xvij. q. vj. qz hec
 oratio qua christus orauit no erat oino sensualitatis nec oino ronis: sed vtriusq fuit:
 sensualitatis vt moueris: ronis vt pponentis p sensualitate: cui sensualitatis ro fuit
 aduocat et desideriu pponedo: seruata tñ forma iuris. Dictat est **in dno** q ois
 appetit deo debet esse subiect. Sed ibi est **stunacula:** cu ratio sciret sensualitate no
 exaudienda/ quod hanc. pposuit petitione: **Rndet idē q hui ratio fuit triplex.** Prima
 ad manifestatione humane nature assumepte: que naturaliter refutabat passionem: et
 in hoc erudiuit nostram fidem. Secundo ad confirmandam nostram imbecillitatem:
 vt no diffidamus si passionis pericula exhorremus: et in hoc erexit spem. Tertio vt
 ostenderet voluntate nostrā diuine voluntati esse per oia subuicienda: qd ostēdit in con-
 ditione apposta. No sicut ego volo/ sed sicut tu: r in hoc ordinauit i nobis charitate:
 qua affectu nostrū diuine voluntati conformare debemus. Unde magis in ista orone

De Oratione dñi

Oravit pro nobis q̄ pro se. Apparuit aut̄ illi. Vincitius de valentia in suo passionali. Angel⁹ venit ad confortādū eū: nō q̄ ip̄e indigeret eo: q̄ fortior ē angelis. S; angel⁹ fecit obsequium quod debuit facere erga dominū suū: sicut facit scutifer. i. armiger confortans dñm suū multū fortē p̄ liū intrāte: q̄ dixit christo p̄m mē: tē deuotoꝝ ⁊ secōduꝝ doctoꝝ: dñe hec passio nō est p̄tra volūtate vestra: vosmet ip̄am ordinastis euz p̄re ⁊ sp̄scō. p̄ saluatiōe credentiū ⁊ obediētiū: sō sc̄i p̄res leti ex peccat̄ vos in limbo: ⁊ ex ista passioe magna gl̄ia est vob̄ parata: q̄ pp̄ ip̄am eritis iudeꝝ vniuersalis sup̄ oēs creaturas. Et dicit sc̄tus Bernardin⁹: q̄ angel⁹ confortauit christū in forma corp̄ea: velut hoīem in agonib⁹ fatiscētē: vt but⁹ apparitio ⁊ confortatio tota referat̄ ad formā serui penitē: ⁊ non dei. Quid dō angelus iste christo dixerit: p̄ euāgelū nō claret: sed absq̄ cōtradictiōe fidei relinquit̄ piḡ mēti: vt deuote credamus hūc angelū confortatiōis verba decētia p̄tulisse: sicut decebat dicere angelū a deo celit⁹ missum ⁊ suscipe hominē iesum cū demonijs ⁊ diabolicis hoīb⁹ certatuz quia vt homo nō vt dei fili⁹ hanc confortationem accipiebat.

Amis

Bernardinus

5

Quidā deuot⁹

Boicēna

Fact⁹ est sudor tē. Qui dā deuot⁹. Causā sanguinei sudoris possum⁹ pbabilē demonstrare. Nā Quicēna. vj. naturalit̄ ait q̄ vehemens imaginatio defacili mutat cord⁹. S; christ⁹ vehementer imaginabat̄ de sua passioe: ita q̄ p̄m fr̄ciscū maronis vidit totū p̄cessū: nō solū suę passiois: vērūctā oīm martyꝝ q̄ passuri essēt vsq̄ ad nouissimuz diē: p̄pter q̄d ⁊ totus horroz inuasit euz: vt oīs ossium medulla moueret: ⁊ oīa membra tremore cōquassarentur

a s̄ specialiter: q̄ plus ceteris obligatior ex p̄missione. dormiētes: ⁊ dixit p̄tro: Sic: Simon a s̄. i. qui p̄ p̄missi meū in carcere: ire ⁊ cōmori. dormis: nō potuisti vnā hora vigilare a s̄ exhortatus est omnes tres. b s̄. i. ne tēgiato sup̄ eos: non enim dicit: vt non tentemini: quia possibile ē p̄m. Die ronpmum. meū: vigilate ⁊ orate vt nō intrēnis i tē a s̄ vester paratus est. b s̄ s; in a: tum vt sp̄ritus p̄m: putidine per imbecillitatē dep̄mittit: et reuocat a vigilantiā / constantia ⁊ f. det. p̄fessione. tationē. Sp̄s q̄dēꝝ p̄mpt⁹ ē: carō aut̄ a s̄ ad locum solitariū. infirma. Iterum secūdo abijt: ⁊ orauit a s̄ quia oratio iesu inuariabilis est: nos ad eandem inuariabilitatē per hoc alligat. eundē sermonē dicēs: Pat̄ mi si nō pot̄ a s̄ totū offert patri ⁊ p̄ntionē ⁊ volūtate ⁊ cop̄tis et vitā: neq̄ r̄sum accipit: nō p̄pterea cessat ab actiōe bonā. tēt̄ h̄ calix transire nisi bibā illū: fiat vob̄ a s̄ orat̄ pius iesus: et non respondet̄ et: nō animo consistit natur: sed ad piām et vtilē reuerētē exhortationem. lūtas tua. Et. R. vēit itēꝝ ⁊ inuenit eos a s̄ p̄e nimia tristitia et somnolentia. dormiētes: erāt em̄ ocli eoz grauati: et b a s̄ p̄e confusione et verecundia. b s̄ cū multa p̄miserūt et magna: attamē in partio m̄tenti sunt desides. ignozabāt q̄d r̄ndērēt ei. Et. R. relicet a s̄ cōp̄tebatur filijs pijs pater: ⁊ ip̄e sustinebat volentia pondus: vnde hac vice nihil dicit. b s̄ non pro remouēda pertinaciter passione p̄m Bernardinū: sed p̄ conformi volūitate cū patre pandenda. illis iterū abijt et orauit eundē sermonē: et. L. positis genib⁹ orabat: dicens: a s̄. i. pat̄ si sic est volūtas tua: vt pro humano genere moriendo et patiēdo satisfaciā: ecce me p̄mptissimū et paratū fiat nō q̄d ego volo: volūtate nature et sensuatiāno: sed q̄d tu: q̄d ego idē volo libera volūtate. pat̄ si vis transfer calicē istū a me: vērūctā n̄ mea s; tua volūtas fiat. Appuit a s̄ i specie hūana et loq̄ns voce articulata. b s̄ a p̄e p̄fō: rādo christi hūanitatē p̄tra tristitiā insurgetē in eo sō boīe. At illi āgel⁹ de celo confortās eū: ⁊ fact⁹ i a s̄ pugna exorta in christo sancte volūtatis cū natura sensuati: hec ex charitate pati voluit: illa naturaliter resistit. b s̄ timore interim et charitate vehemētius pugnantibus. c s̄ tanta fuit christi lucano in mente: vt carō suā innocentiā allegaret: ratio charitates p̄poneret: et ita q̄ sudor ex christi corpore emanaret. b agōiā plix⁹ orabat. Et fact⁹ ē sudor ei

H erat tñ horribil' sensual' imago i mēte chisti rēpēntiā
oēm passiōis ordīnē: vt būozes p sudorē exirēt: et aliqd d
sanguine sudorē tangente vt in terrā decurreret.

hic gutte sanguinis decurrēt i frā. Et
a s terit facē suam ne viderē discipulis q sanguinē su
dorē iudallet.

cum surrexisset ab orōne r venisset ad

discipulos: iuenit eos dormiētes pētri
a s qre non inuocans diuinū auxiliū vt adiuu et spm r
sticia: r ait illis: **Quid dormitis: Quid.**
passiōne custodit discipulos vt reqēscāt. b s post q requi
euerunt dicit.

dormite iā r reqēscite. R. Sufficit. L.

a s qz tēpus ē: appropinquabit em vebemētissima tenta/
tio: ideo orate vt non comprehendat vos r vincat.

Surgite r orate ne intrens in tētationē

a s illa verba. b s passiōis p dīstincta infallibiliter qua
capereēt: ligaret r traderet manib' agentibus.

Quid. Ecce appropiābit hōra. R. r fili'

a s in ptates iudeoz inuidoz vt faciāt i me volūtātē cor
b s i ad eos q veniūt me cape: qz volūtaria ē mea passio.

hois tradetur in manus pctōz: surgite

a s in p pino: qz iā forsan viderat chisti' lucernas sul
gere: vel forsan in spūstu vidit iudā discurrentē in ciuita
tē: r pgregantē armigeros ad capiendū pium dñm.

eamus: Ecce qui me tradet pōpe est.

Secda via lapi

dosa hz āttuoz

consideratiōes.

Jesus a iudeis captus.
Jesus Anne adductus.
Jesus cayphe missus.
Jesus vultu velatus.

tas: ideo videtur magis dicendum q sudorem sanguine tinctum sudauerit. Dicit enim textus: et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis: non dicit: sudor eius est sanguis: sed sicut gutte sanguinis: quia gutte fuerunt tincte sanguine.

† Secunda via lapidosa. Ista via dicitur lapidosa: quia nimis corda iude et iudeoz fuerūt indurata: nō attendit em iudas ad omnia que dixit sibi chistus: nō etiā quia ore eū allocutus est dicens: **Q** iuda osculo filiū hominis tradis: ideo iude erat lapidosa. fuit insuper iudeis dura r lapidosa: quia chistū que toriens audierunt et viderunt non agnouerunt: prostratiqz suam imbecillitatem nō cognouerunt: chisti voluntarium accessum non attenderunt: inhibitionem ne discipulos caperent non intellexerunt: neqz etiam pietatem quam in impio Dalcho ostendit aduerterunt: **I**deo valde indurata et lapidosa. fuit demum discipulis lapidosa: quibus pēdi xit fugam r scandalum: r maxime Petro: nihilominus tamē impleuerūt scandalū et fugam. **Q** indurata via fuit apostolis: qui etiam volebant chistum dei filium gladio defendere: quos omnes verbo prostravit: vt manifeste habetur in euangelio Joannis rē.

et ania et oia interiora nature be/ rentia: et carni frigide cōcuteren/ tur timore: vñ ex tali motu et mē/ brozū conuassione sudor sangui neus causabat: qui per duas tūi cas vebemēter stillabat velut gut te aque decurrēt in terrā. Sic qz tunice ita humide facte sint: ac si per aquā tractē fuissent: **T**arusqz vapor exiit d corpore eius: sicut apparet sum' tēpore matutino ex silua humida ascēdens. Dicit au tē **Lucanus**: q in chisti corde con/ curreūt ad inuicē timor r amor/ timor pēne quā passurā intellige/ bat: qui timor fecit concurrere to/ tū sanguinē ad cor. Et amor gene ris humani p quo passur' erat/ pa riter cor adūt: r extunc cor valide ipletū r exurgens agonia. **A**mor dicebat: volo q moriā chistus p populo et fratribus. **M**oluit ti mo: vt pateret tñ horredā passio nē: et amor ipetu facto pstringen do cor chisti in timorē: vnde ve/ hemēs pugna in corde chisti: ita omnes pori corporis chisti aper ti sunt: et cum sudore sanguis exi uic per omnes poros fluens abun de super terram. Et licet aliqui di cant sanguinē sudasse solum pro pter bonitatē complexionis que nihil superfluum habuerit: sed sa cre scripturē non habetur auctori

Lucanus

D

